

การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

A Development of Academic Management on Small School Model Under The Office of Udonthani Educational Service Area 2

ธีระชัย แสนแก้ว¹, เด่น ชะเนติยัง²

Theerachai Saenkaew¹, Den Chanatiyoung²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญสำหรับการเข้าร่วมในการใช้เทคนิคเดลฟายได้มาโดยการบอกต่อ (Snow Ball Sample) จำนวน 21 คน ส่วนการแสวงหาข้อเสนอแนะในการพัฒนาองค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการได้จากการจัดสนทนากลุ่มผู้ร่วมสนทนา คือ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งคัดเลือกโดยวิธีเจาะจง จำนวน 9 คน และประเมินความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 110 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นด้วยกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 3 ด้าน คือ องค์ประกอบด้านการพัฒนาผลการเรียนของนักเรียน องค์ประกอบด้านการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน และองค์ประกอบด้านการดูแลส่งต่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิต รวมถึงตัวชี้วัดองค์ประกอบทั้ง 15 ข้อ 2) การสนทนากลุ่มพบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการเห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เหมาะสมพร้อมได้ให้ข้อเสนอแนะ 3) การประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 อยู่ในระดับมาก 4) รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการ

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

² สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

¹ Ph.D. Educational Administration, Faculty of Education, Western University

² Department of Educational Administration Faculty of Education, Western University

พัฒนาผลการเรียนของนักเรียน มี 5 ตัวชี้วัด องค์ประกอบด้านการพัฒนาคุณลักษณะของมี 6 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบด้านการดูแลส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จในชีวิตมี 4 ตัวชี้วัด

คำสำคัญ: โรงเรียนขนาดเล็ก วิชาการ

Abstract

The purpose of study were ; 1) to determine the Academic Management on small school Model ; 2) to Develop of Academic Management on small school model Under the office of Udonthani Educational Service Area 2. The research Methodology consisted of four steps ; 1) Analyzing the documentary research ; 2) developing the academic management on small school factors and Indicators with Delphi Technique by verifying of 21 experts ; 3) seeking the advices and the feedbacks from nine experts in Udonthani using focus group discussion ; 4) evaluating the 110 school Administrators opinions in Udonthani. The analysis of the data was accomplished by computation of percentage, mean, standard deviation, median and interquartile ranges.

Based on the findings to the study; it was concluded that: 1) The group of experts represented the three factors were ; a) A development school Record of students ; b) A development attribute of student ; c) care forward successes with 15 Indicators. 2) Based on group discussion, all experts strongly agreed with the used and Integration of three factors of academic management on small school Model. 3) Overall, the at 110 school demonstrations in Udonthani agreed with academic management on small school model at high level. 4) A development of academic management on small school model in the office of Udonthani Educational Service Area 2 ; a) A development school Record of students with 5 indicators ; b) A development attribute of student with 6 indicators ; c) Care Forward Successes with 4 indicators.

Keywords: Small schools, academic management

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาไทย โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8 (2)) ต้องจัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคกัน ในการได้รับการศึกษา

ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง ต่อเนื่องและมีคุณภาพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (มาตรา 10) การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และเชื่อว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (มาตรา 22) มีการกำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลักเพื่อรองรับ

กระแสการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานยึดเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 37) และให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง (มาตรา 39) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจึงต้องปฏิรูปร่างเพื่อรองรับการกระจายอำนาจทางการศึกษา(กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) การจัดการศึกษาดังกล่าว จะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วม และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องหลักการดังกล่าวตรงกับแนวคิดหลักในการจัดการศึกษา เพื่อทุกคนทุกฝ่าย (Education for All)และทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) อันเป็นหลักการพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนในสังกัด

จำนวน 31,770 โรงเรียน กระจายไปทุกพื้นที่ของประเทศไทย ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ตามลักษณะของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ในด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน จากการกรายงานของสำนักนโยบายและแผนพบว่า ชุมชนที่ตั้งของโรงเรียนเป็นชุมชนขนาดเล็ก และส่วนใหญ่อยู่ในชนบท ทำให้โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนดังกล่าวเป็นโรงเรียนขนาดเล็กไปด้วย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด จำนวน 13,909 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) จึงทำให้การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาหลายประการ และจากการรายงานการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สรุปความคิดเห็นโครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548) ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า 1) ขาดแคลนหนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบที่เหมาะสม 2) ขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสม ทันสมัย 3) ครูไม่สามารถสร้างสื่อการสอน ขาดความรู้เรื่องไอซีที (ICT) และ 4) คุณภาพการเรียนการสอนของนักเรียนมีปัญหาต้องเร่งพัฒนาการอ่านออก เขียนได้ คิดวิเคราะห์ และคำนวณผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมต่ำกว่าโรงเรียนขนาดอื่นๆ ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า 1) ขาดแคลนบุคลากร มีครูไม่ครบชั้นแต่อัตราครูเกินเมื่อเทียบกับเกณฑ์ ก.ค.ศ ทำให้ครูรับภาระหนักสอนหลายระดับชั้น หลายวิชา ทำให้ครูขาดความกระตือรือร้น ขาดขวัญกำลังใจ 2) มีครูสอนไม่ตรงสาขาวิชา ไม่มีทักษะในการสอน ขาดการพัฒนาบุคลากร รับผิดชอบข่าวสารทางราชการได้ล่าช้า และ 3) ขาดสวัสดิการด้านที่พักอาศัยมีปัญหการ

เดินทางที่ไกลไม่สะดวกมีความกังวลใจกับความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านการบริหารงบประมาณพบว่า มีจำนวนจำกัด ได้รับความจัดสรรน้อย ไม่เพียงพอ เนื่องจากเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณ หากโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนที่มีความพร้อมจะมีโอกาสได้รับความช่วยเหลือแต่โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในชุมชนที่ขาดความพร้อม และด้านการบริหารทั่วไป พบว่า 1) อาคารเก่าชำรุดทรุดโทรมเนื่องจากก่อสร้างมานาน ขาดความปลอดภัย 2) มีอาคารไม่เพียงพอขาดห้องปฏิบัติการ สนามกีฬาที่เหมาะสม 3) ขาดโทรศัพท์ ครุภัณฑ์ คอมพิวเตอร์ 4) บางพื้นที่ขาดแหล่งน้ำ และ 5) บางโรงเรียนมีพื้นที่มาก แต่จำนวนนักเรียน ครู-อาจารย์มีน้อย และไม่มีนักการภารโรง จึงไม่สามารถดูแลสภาพแวดล้อมของโรงเรียนได้

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาหลายด้าน ทั้งด้านการเรียนการสอนและการใช้ครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาคารเรียน งบประมาณแต่ละปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพการศึกษา เนื่องจากในปัจจุบันการสนับสนุนด้านปัจจัยให้โรงเรียนขนาดเล็กยังทำไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งหากจะทำให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ก็อาจจะต้องลงทุนทางการศึกษามากกว่านี้อีกหลายเท่า และในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจเช่นในปัจจุบัน คงความเป็นไปได้น้อยมาก นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์ถึงคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่ามีคุณภาพต่ำเมื่อเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยผลจากการประเมินโรงเรียนขนาดเล็ก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2550) พบว่า ผลการประเมินเมื่อพิจารณาตามขนาดสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีอัตราผ่านการรับรองมาตรฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน

คุณภาพการศึกษาต่ำสุด คือ เข้ารับการประเมินทั้งหมด 14,389 แห่ง ผ่านการรับรองเพียง 11,000 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 76.45 และไม่ผ่านการรับรอง 3,389 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 23.55 โดยเฉพาะในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน ดังนั้นควรจะมีการแก้ปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอย่างเร่งด่วน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีปัญหาที่สำคัญ ดังนี้ 1) นักเรียนจากโรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ อื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็ก ขาดความพร้อมด้านปัจจัย เช่น มีครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะสื่อและเทคโนโลยีที่มีราคาแพง ทั้งนี้เนื่องจากเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร และ 2) โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กล่าวคือมีการลงทุนค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่กว่า เช่น อัตราส่วนครู: นักเรียนซึ่งตามมาตรฐานต้อง 1: 25 แต่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก อัตราครู: นักเรียน เท่ากับ 1: 8-11 เท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเสนอกรอบการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) กรอบวัฒนธรรมการเรียนรู้ มีแนวทางปฏิบัติสำคัญ คือ พัฒนาทักษะพื้นฐานโดยเน้นอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น จัดทำห้องเรียน โดยเน้นการเรียนการสอนแบบคละชั้นหรือบูรณาการ โดยเฉพาะในโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น ปรับเปลี่ยนการสอน เอื้ออาทรต่อกันโดยการจัดบรรยากาศห้องเรียนเสมือนบ้านรักนักเรียนเสมือนลูก และติดตามพัฒนาการนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) กรอบ

วัฒนธรรมความรับผิดชอบต่อผลงาน มีแนวปฏิบัติสำคัญ คือ ดำเนินการพัฒนาคุณภาพให้มีความยั่งยืน โดยจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาติดตามความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงานของทุกโรงเรียนเป็นรายโรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการช่วยเหลือหรือแก้ไขเมื่อโรงเรียนปฏิบัติงานต่ำกว่าเป้าหมาย และ 3) กรอบวัฒนธรรมประสิทธิภาพการบริหารจัดการ มีแนวปฏิบัติสำคัญ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดอัตราครูต่อนักเรียนให้เหมาะสม พัฒนาครู และผู้บริหารโรงเรียน โดยเน้นการสร้างชุมชนวิชาชีพ (Professional Community) การพัฒนาความสามารถด้านการเรียนการสอนคณะชั้นหรือบูรณาการ หรือการบริหารจัดการด้วย ICT การจำแนกความคืบหน้าโอกาสของ การจัดศูนย์เครือข่ายโรงเรียน เพื่อความร่วมมือทางวิชาการและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และการรวม เลิกกลุ่มโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 บริหารจัดการศึกษาในเขตพื้นที่บริการจำนวน 6 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอกุมภวาปี อำเภอศรีธาตุ อำเภอวังสามหมอ อำเภอโนนสะอาด อำเภอหนองแสง และอำเภอประจักษ์ศิลปาคม จำนวนนักเรียน ทั้งหมด 48,102 คน มีความตระหนักถึง ภารกิจสำคัญในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด โดยคำนึงถึงปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้ต้องมีเพียงพอและมีคุณภาพ กระบวนการบริหารและกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมีประสิทธิภาพ และให้ความสำคัญในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน จำนวน 110 โรงเรียน ซึ่งพบว่าปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้ไม่เพียงพอและไม่มีคุณภาพ รวมทั้งมีปัญหาในด้านประสิทธิภาพในกระบวนการบริหาร

จัดการและกระบวนการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนมีระดับคุณภาพต่ำ ประกอบกับได้พิจารณาจากข้อมูลการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาที่สำคัญและเร่งด่วน ที่ควรได้รับการแก้ไข เรียงลำดับความสำคัญ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2, 2557) 1) ปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในรายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าเป้าหมาย 2) ปัญหาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานวิชาการ พบว่า ปัญหาสำคัญและควรที่จะแก้ไขอย่างเร่งด่วน ได้แก่ การอ่านออก เขียนได้ การยกระดับผลการเรียนของนักเรียน การจัดทำแผนการเรียนรู้อ่าน การวัดและการประเมินผล การพัฒนาบุคลากรด้านการสอน สื่อการเรียนรู้อ่าน และห้องสมุด 3) ปัญหาด้านงบประมาณเพื่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนที่ไม่เพียงพอ การขาดแคลนครูผู้สอนที่ใช้สนับสนุนการสอน และ 4) ปัญหาด้านปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ได้แก่ การขาดแคลนห้องเรียน อาคารเรียนเก่าและชำรุด ช่องทางการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่ทั่วถึง

จากสภาพปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร หากต้องการที่จะแก้ปัญหาอย่างจริงจัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรวิเคราะห์นโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างละเอียดเพื่อที่จะได้

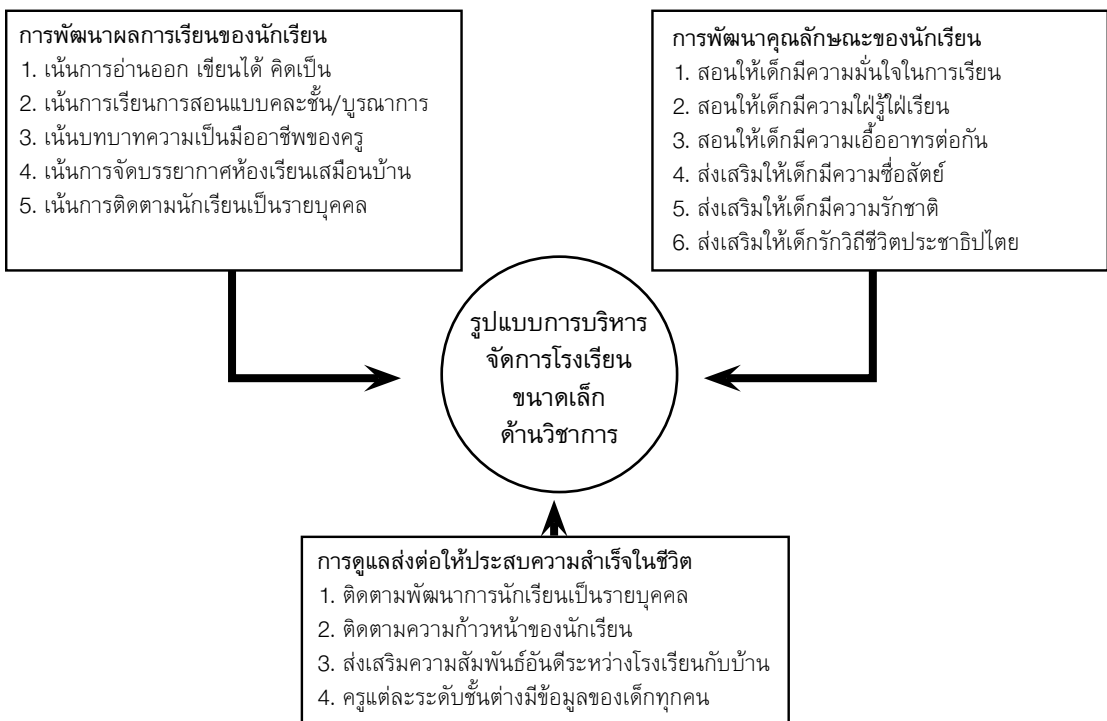
กำหนดเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทุกฝ่ายโดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนได้เสียโดยตรง (Stakeholders) กับการบริหารจัดการและรับบริการการศึกษาจากโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในพื้นที่ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่เหมาะสมตามบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพื่อหาทางเลือกในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กทั้งการบริหารโดยภาพรวม และการบริหารตามกรอบการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาให้เป็นไปตามหลักการ และเป้าหมายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษาสามารถนำรูปแบบ

การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 2 มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร/แนวคิดทฤษฎี/งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อกำหนดองค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ 3 รอบ

ขั้นตอนที่ 3 จัดสนทนากลุ่ม (Focus group) เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการเพื่อรับข้อเสนอแนะการดำเนินการจัดทำรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความคิดเห็น โดยส่งแบบสอบถามความคิดเห็นไปยังผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่จังหวัดอุตรธานี จำนวน 110 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีคุณสมบัติคือมีอายุตั้งแต่ 40 ปี ขึ้นไป มีคุณวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป สำหรับการเข้าร่วมในการใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ได้มาโดยการบอกต่อ (Snow Ball) จำนวน 21 คน ส่วนการแสวงหาข้อเสนอแนะในการพัฒนาองค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการได้จากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ร่วม

สนทนา คือ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งคัดเลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ฉบับที่ 1 ใช้วิธีคำนวณหาค่าร้อยละ โดยคัดเลือกข้อที่มีผู้ตอบสอดคล้องกันตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไป นำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม ฉบับที่ 2 สำหรับแบบสอบถามฉบับที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติด้วยค่ามัธยฐานและหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยพิจารณาเลือกข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.50 ลงมา นำไปกำหนดเป็นองค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาองค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 2 สรุปได้ ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการจำนวน 21 คน ให้ความเห็นด้วยกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 2 3 ด้าน คือ องค์ประกอบด้านการพัฒนาผลการเรียนของนักเรียน องค์ประกอบด้านการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน และองค์ประกอบด้านการดูแลส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จในชีวิตมี รวมถึงตัวชี้วัดองค์ประกอบทั้ง 15 ข้อ

2. การสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการทั้ง 9 คน เห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 2 เหมาะสมดีพร้อมได้แสดงคำแนะนำและข้อเสนอแนะ

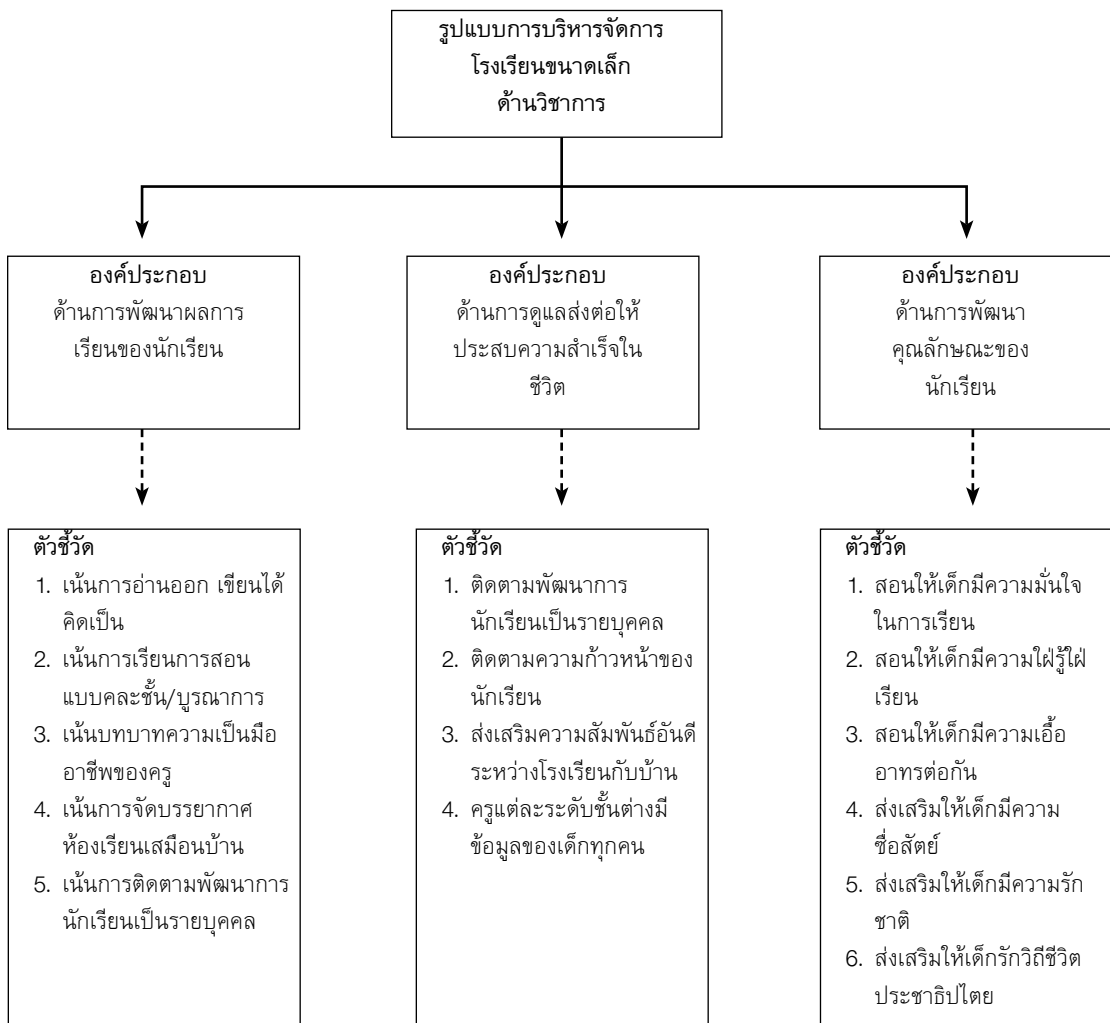

3. การประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาด้านวิชาการทั้ง 110 คน พบว่า ทุกคนเห็นด้วยองค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุวธานี เขต 2 โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

4. รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุวธานี เขต 2 มีองค์

ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการพัฒนาผลการเรียนของนักเรียน มี 5 ตัวชี้วัด องค์ประกอบด้านการพัฒนาคุณลักษณะของมี 6 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบด้านการดูแลส่งต่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิตมี 4 ตัวชี้วัด

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสรุปรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุวธานี เขต 2 ดังภาพ 1 ได้ดังนี้

จากภาพ 1 พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการพัฒนาผลการเรียนของนักเรียน มี 5 ตัวชี้วัด องค์ประกอบด้านการพัฒนาคุณลักษณะของมี 6 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบด้านการดูแลส่งต่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิต มี 4 ตัวชี้วัด

อภิปรายผล

จากศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผู้ศึกษาได้นำข้อค้นพบมาอภิปรายโดยมีรายละเอียดดังนี้

1.รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการพัฒนาผลการเรียนของนักเรียน มี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) เน้นการอ่านออก เขียนได้ คิดเป็น 2) เน้นการเรียนการสอนแบบคละชั้น/บูรณาการ 3) เน้นบทบาทความเป็นมืออาชีพของครู 4) เน้นการจัดบรรยากาศห้องเรียนเสมือนบ้าน และ 5) เน้นการติดตามพัฒนาการนักเรียนเป็นรายบุคคล องค์ประกอบด้านการพัฒนาคุณลักษณะของมี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) สอนให้เด็กมีความมั่นใจในการเรียน 2) สอนให้เด็กมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน 3) สอนให้เด็กมีความเอื้ออาทรต่อกัน 4) ส่งเสริมให้เด็กมีความซื่อสัตย์ 5) ส่งเสริมให้เด็กมีความรักชาติ และ 6) ส่งเสริมให้เด็กรักวิถีชีวิตประชาธิปไตย และองค์ประกอบด้านการดูแลส่งต่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิตมี 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ติดตามพัฒนาการนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ติดตามความ

ก้าวหน้าของนักเรียน 3) ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับบ้านและ 4) ครูแต่ละระดับชั้นต่างมีข้อมูลของเด็กทุกคน จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาการมีความคิดเห็นตรงกับองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กหัวใจสำคัญคือการบริหารด้านวิชาการ โดยจะต้องพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านการเรียนการสอนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการดูแลส่งต่อนักเรียนให้มีความสำเร็จในชีวิตไปพร้อม ๆ กัน ถึงจะเรียกได้ว่าเป็นการพัฒนานักเรียนได้อย่างรอบด้าน สอดคล้องกับบวรจิโรจน์ จันทสิงค์ (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลพระราชทาน: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านมุกมันโนนอุดมสามัคคี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า งานด้านวิชาการ มีการกำหนดแผนเพื่อจัดการเรียนการสอน มีการประชุมครู มุ่งเน้นให้ครูทุกคนจัดทำแผนการสอน บันทึกรายงาน การใช้สื่อ สอนซ่อมเสริม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการวัดและประเมินผลโดยการระดมสมองจากครูทุกคนได้มีส่วนร่วมในการออกข้อสอบ สอดคล้องกับทศนา แหมมณี และคณะ (2547) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนารูปแบบการปฏิรูป การเรียนรู้ทั้งโรงเรียน พบว่า ด้านความรู้วิชาการ ทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ และทักษะการทำงาน ลักษณะความเป็นพลเมืองดี และความสามารถทางการคิดเชิงสังคมและยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ฟราย เคทเทอร์ริดจ์ และมาร์แชล (Fry, Ketteridge, and Marshall, 2009: 68) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนของนักเรียนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด ประกอบด้วยงานหลายอย่าง เช่น การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ

การพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านการพัฒนาผลการเรียนของนักเรียน มี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) เน้นการอ่านออก เขียนได้ คิดเป็น 2) เน้นการเรียนการสอนแบบคละชั้น/บูรณาการ 3) เน้นบทบาทความเป็นมืออาชีพของครู 4) เน้นการจัดบรรยากาศห้องเรียนเสมือนบ้าน และ 5) เน้นการติดตามพัฒนาการนักเรียนเป็นรายบุคคล จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ มีความคิดเห็นด้วยกับองค์ประกอบด้านการพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยผู้เชี่ยวชาญเรียงลำดับความสำคัญเป็นลำดับ 3 ทั้งนี้เพราะ การพัฒนาผลการเรียนเป็นหน้าที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็กและผู้บริหาร และครูจะต้องถือเป็นหน้าที่หลักในการพัฒนานักเรียนด้านผลการเรียน และมีนโยบายที่เน้นการอ่านออก เขียนได้ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียน และจากการสนทนากลุ่มได้มีประเด็นในการให้พัฒนาต่อไปในด้านการเน้นนักเรียนเรื่องการอ่านคล่อง และเขียนคล่อง การสร้างเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้ ครูควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควรสร้างหลักสูตรในการพัฒนาครูที่เหมาะสมกับพื้นที่ นโยบายการสร้างครูควรสอดคล้องกันทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา ควรส่งเสริมให้นักเรียนรักโรงเรียนเหมือนบ้านตนเอง รูปแบบของการจัดห้องเรียนต้องชัดเจน เหมาะสมกับวัย และโรงเรียนต้องติดตามนักเรียนในชั้นเรียนเป็นรายบุคคล สอดคล้องกับนริขร ทองน้อย (2556: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา กล่าวว่าคุณครูต้องมีความเข้าใจในหลักสูตรแกนกลางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สอดคล้องกับแนวคิดของ ฟอเรสต์ และ

กินเซอร์ (Forest and Kinser. 2002: 1) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง งานที่จะต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารและการส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรการสอน และการจัดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับชัยสิทธิ์ เลิศไกร (2548) ได้วิจัยการศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินการตามโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการจัดหาหนังสือห้องสมุดเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพและสอดคล้องกับแนวคิดของประกอบ กุญโพนี (2545: 12) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นการใช้ทรัพยากรในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ในการดำเนินงานปรับปรุงพัฒนากิจกรรมทุกอย่าง ที่ส่งผลกระทบต่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและนักเรียน ให้มีประสิทธิผลเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสมเดช สีแสง (2550) ได้การพัฒนาแบบการบริหารจัดการที่ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับมีครูไม่ครบชั้นเรียน ไม่ครบตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูมีภาระงานนอกเหนือจากการสอนและจัดกิจกรรมไม่เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาด้านการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ครบตามหลักสูตรที่กำหนด ผู้เรียนมีความรู้แตกต่างกันขาดแหล่งการเรียนรู้และสื่อการสอน ปัญหาด้านปัจจัยความพร้อม ได้แก่ สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาอย่างสอดคล้องกับกริฟฟิน (Griffin, 2001) ที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดโครงสร้างโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดโครงสร้างทางการบริหารซ่อนอยู่ในโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่

ว่าโรงเรียนขนาดเล็กนี้จะดำเนินการได้ดีถ้าได้ดำเนินการตามขั้นตอน 8 ขั้น คือ 1) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 2) ให้โรงเรียนได้มีโอกาสในการสรรหาครูด้วยตนเอง 3) เน้นหลักสูตรเกี่ยวกับการเตรียมตัวครู และเตรียมการเรียนการสอน 4) เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาที่หลากหลาย 5) จัดตารางการเรียนแบบยืดหยุ่นตามกิจกรรมการสอน 6) ครูจัดการเรียนการสอนโดยการคำนึงถึงเป้าหมายของโรงเรียน 7) ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน และ 8) การวัดและประเมินผลดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเน้นที่ผลลัพธ์ที่เกิดกับตัวนักเรียน

3. องค์ประกอบด้านการพัฒนาคุณลักษณะของมี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) สอนให้เด็กมีความมั่นใจในการเรียน 2) สอนให้เด็กมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน 3) สอนให้เด็กมีความเอื้ออาทรต่อกัน 4) ส่งเสริมให้เด็กมีความซื่อสัตย์ 5) ส่งเสริมให้เด็กมีความรักชาติ และ 6) ส่งเสริมให้เด็กรักวิถีชีวิตประชาธิปไตย จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ มีความคิดเห็นด้วยกับองค์ประกอบด้านการพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยผู้เชี่ยวชาญเรียงลำดับความสำคัญเป็นลำดับ 1 ทั้งนี้เพราะการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในสภาพปัจจุบันเพราะนักเรียนที่ขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ก็จะไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน และจากการสนทนากลุ่มได้มีประเด็นในการให้พัฒนาต่อไปในด้านการส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยครูเป็นผู้แนะนำแนวทาง และการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักสามัคคีต่อกันสอดคล้องกับจินตนาเสนคำ (2550) ที่ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปแบบที่

เป็นสาเหตุทางตรงต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ คุณลักษณะของผู้เรียน การใช้สื่อการสอน และบรรยากาศในชั้นเรียน สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาได้จัดทำแผนงานและโครงการที่จะต้องเร่งดำเนินการปีการศึกษา 2557 ตามแนวนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในเรื่องการศึกษาที่มีค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ตามนโยบายของ คสช. (1) มีความรักชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ (2) ซื่อสัตย์เสียสละ อดทน มีอุทิศการณ์ในสิ่งที่ตั้งงามเพื่อส่วนรวม (3) กตัญญูต่อพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ (4) ใฝ่หาความรู้หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม (5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม (6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแม่และแบ่งปัน (7) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง (8) มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ (9) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจทานาย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี (11) มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา และ (12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง ซึ่งจะเป็นพื้นฐานให้เด็กและเยาวชนไทยมีจิตสำนึกความรักชาติ ผลประโยชน์ของชาติ เหตุผลสถาบันพระมหากษัตริย์ เรียนรู้ภูมิปัญญาในประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของบรรพบุรุษไทย และประเทศไทยในอดีต มีความสำนึกในการตอบแทนคุณของแผ่นดิน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในหน้าที่ของพลเมือง เพื่อให้เป็นคนมีระเบียบวินัย

ชื่อเสียง ศาสนา และปลูกฝังให้เป็นคนรัก
ประชาธิปไตย เพื่อเป็นพลังอำนาจของชาติ ในการ
พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

4. องค์ประกอบด้านการดูแลส่งต่อให้
ประสบความสำเร็จในชีวิตมี 4 ตัวชี้วัด ได้แก่
1) ติดตามพัฒนาการนักเรียนเป็นรายบุคคล 2)
ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน 3) ส่งเสริม
ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับบ้านและ 4)
ครูแต่ละระดับชั้นต่างมีข้อมูลของเด็กทุกคนจาก
ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ มี
ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์ประกอบด้านการพัฒนา
ผลการเรียนของนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ
มาก โดยผู้เชี่ยวชาญเรียงลำดับความสำคัญเป็น
ลำดับ 2 ทั้งนี้เพราะการดูแลส่งต่อนักเรียนเป็น
สิ่งที่นักเรียนโรงเรียนจะต้องดูแลเอาใจใส่นักเรียน
เพื่อที่จะหาที่เรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่
1 แก่นักเรียนหรือติดตามนักเรียนที่ไม่ได้ศึกษา
ต่อเพื่อแก้ไขปัญหาให้นักเรียนให้ทันเพราะนักเรียน
ที่ออกกลางคัน หรือไม่ศึกษาต่ออย่างถ้อยถ้อยไม่
สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ ผู้บริหารสถานศึกษา
จะต้องดูแลเอาใจใส่และสร้างความร่วมมือกับครู
สอดคล้องกับกมล ภูประเสริฐ (2545: 6-8) กล่าว
ว่างานวิชาการก็มีกระบวนการบริหาร ผู้บริหารงาน
วิชาการแต่ละงาน และผู้บริหารสูงสุดของสถาน
ศึกษาต้องตระหนักถึงบทบาทการเป็นผู้นำที่จะ
ต้องส่งเสริม สนับสนุน เชิญชวนให้ผู้ร่วมงานทุก
คนปฏิบัติงานเต็มความสามารถ ไม่ใช่ผู้นำที่คอย
สั่งการแต่เพียงอย่างเดียว การสร้างความรู้สึที่ดี
และสร้างความศรัทธาต่องานเป็นปัจจัยที่สำคัญ
ที่จะทำให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จเป็นอย่างดี และ
จากการสนทนากลุ่มได้มีประเด็นในการให้พัฒนา
ต่อไปในด้านโรงเรียนต้องติดตามการศึกษาต่อ
เมื่อนักเรียนสำเร็จการศึกษาเป็นรายบุคคล มีการ
ส่งต่อและประสานงานกับโรงเรียนที่นักเรียนย้าย
ไป ควรติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ

ควรสร้างเครือข่ายผู้ปกครองชั้นเรียนให้เข้มแข็ง ครู
ต้องส่งต่อข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง
เพื่อการติดตามและแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน
และผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับข้อมูลของ
นักเรียนเป็นรายบุคคลสอดคล้องกับถวิล พ่างยา
(2550) ที่ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการแก้ไข
ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ
พบว่า ต้องดำเนินการพัฒนาในด้านการส่งเสริม
ความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ด้านการประสาน
ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา
และองค์กรอื่น และด้านการส่งเสริมและสนับสนุน
งานวิชาการแก่บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน
และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาสอดคล้องกับ
นิภาภัทร วรณาลัย (2553) ได้ศึกษาปัญหาและ
แนวทางแก้ไขการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของ
ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษาปราจีนบุรีผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ชุมชน
มีส่วนร่วมน้อยจะมีปัญหามากกว่าโรงเรียนที่มีส่วน
ร่วมมาก และแนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก
มีการส่งเสริมให้บุคลากรและชุมชนมีส่วน
ร่วมและระดมทรัพยากรในด้านการวางแผน การ
จัดองค์กร การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวก
การประสานงาน สอดคล้องกับกริฟฟิน (Griffin,
2001) ที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดโครงสร้าง
โรงเรียนขนาดเล็กที่จัดโครงสร้างทางการบริหาร
ขึ้นอยู่กับโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ว่าโรงเรียน
ขนาดเล็กนี้จะดำเนินการได้ดีถ้าได้ดำเนินการตาม
ขั้นตอน 8 ขั้นตอน คือ 1) สร้างความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชน 2) ให้โรงเรียนได้มีโอกาสใน
การสรรหาครูด้วยตนเอง 3) เน้นหลักสูตรเกี่ยว
กับการเตรียมตัวครู และเตรียมการเรียนการสอน
4) เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
เนื้อหาที่หลากหลาย 5) จัดตารางการเรียนแบบ
ยืดหยุ่นตามกิจกรรมการสอน 6) ครูจัดการเรียน
การสอนโดยการคำนึงถึงเป้าหมายของโรงเรียน 7)

ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน และ8) การวัดและประเมินผลดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเน้นที่ผลลัพธ์ที่เกิดกับตัวนักเรียนนอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับบาร์นฮาร์ท (Barnhart, 2001) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้การจัดการศึกษาล้มเหลวเมื่อพิจารณาจำแนกโรงเรียนเป็น 3 ประเภท คือ โรงเรียนขนาดเล็ก, โรงเรียนที่อยู่ชนบท และโรงเรียนที่มีความพร้อมทางทรัพยากร บริหารผลปรากฏว่าผู้มีส่วนได้เสียของโรงเรียนจะ ดำเนินการที่จะสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน บ้างแต่ก็เฉพาะโรงเรียนของตัวเองเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ข้อคำถามมีความกระชับ แต่ยังคงจำเป็นต้องมีการอธิบายเพิ่มเติมในบางประเด็น และรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ และเหมาะสม

1.2 เนื่องจากข้อเสนอแนะที่ได้จากการ แสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมี หลายประเด็น เพราะมีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ ด้านวิชาการที่มีประสบการณ์ในการทำงานหลายปี มีจำนวนหลายท่าน จึงทำให้ได้รับแนวคิดมากมาย จากการสนทนากลุ่ม ทั้งนี้ผู้ศึกษาจำเป็นต้องคัด ส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญมาใช้เท่านั้น

1.3 จากผลการวิจัยและข้อเสนอแนะที่ได้รับสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการที่ยังต้องมีการปรับปรุงโดยเฉพาะ การบริหารวิชาการในระดับเขตพื้นที่การศึกษา อุดรธานี เขต 2 ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหาร สถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักถึง ปัญหา และร่วมมือกันหาทางน่านโยบายที่กำหนด ไว้มาปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และมีการติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการนำมาปรับปรุงและพัฒนาเสมอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเจาะลึกในการน่านโยบาย การศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กด้านการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กวิชาการไปปฏิบัติของผู้ บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษากการพัฒนาองค์ ประกอบที่จะส่งผลให้การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการประสบความสำเร็จเมื่อก้าวเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน

2.3 ควรมีการศึกษากการบูรณาการรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้าน วิชาการเพื่อเป็นโรงเรียนคุณภาพระดับโลก

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. (2545). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: เมธีทิปส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *ปฏิรูปการศึกษา: ก้าวอย่างมั่นใจ*. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา.
- จินตนา เสนคำ. (2550). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชัยสิทธิ์ เลิศโกธ. (2548). *การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินการ ตามโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ถวิล พวงยา. (2550). *การศึกษาสภาพและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุรินทร์.
- ทศนา แชมมณี พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ ดวงเดือน อ่อนน่วม และ เลขา ปิยะอัจฉริยะ. (2547). *รายงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). (เอกสารอัดสำเนา).
- นิภาภัทร วรรณาลัย. (2553). *การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร*. มุกดาหาร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร.
- ประกอบ ภูงาโพธิ์. (2545). *การศึกษาสภาพและปัญหาของการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- วิโรจน์ จันทสิงห์. (2542). *การบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลพระราชทาน: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านมุกมันโนนอุดมสามัคคี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมเดช สีแสง. (2550). *การพัฒนาแบบการบริหารจัดการที่ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3*. นครสวรรค์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร. (2557). *รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. มุกดาหาร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบอิงมาตรฐาน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). *แนวทางการวัดผลประเมินผลในชั้นเรียน กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *แผนการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้น ป.4 -5 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551: เอกสารอัดสำเนา*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เอกสารประกอบการอบรมการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์การศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ม.ป.ท.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2550). *รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: จุฑาทอง.
- Barnhart, L.K.A. (2001). The hazard of being classified of small rural and wealth: Two cases studies (Texas). (Doctoral Dissertation, The University of Texas). *Dissertation Abstracts International*, 46, p. 2863 A. (from, DAO, Jan, 2002).
- Forest and Kinser. (2002). *The role of the internet in learning organizations*. Doctor's Dissertation. New York University at Albany.
- Fry, K. and Marshall. (2009). *Implementing public policy: Governance in theory and in practice*. London: SAGE Publications.
- Griffin, R.M. (2001). Case study of the implementation of a small school in an urban high school. Doctoral Dissertation University of Roosevelt University, *Dissertation Abstracts International*, 46, 2938A.